

МХЕГ-ЫН ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГЫН СТРАТЕГИ

ISO 31000-ын хэрэглээ

МХЕГ-ын Эрсдэлийн удирдлагын багийн
ахлагч доктор(Ph.D), дэд профессор
Д.Түмэндэмбэрэл

ТӨРИЙН ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬ 2010 он

5⁴.1. Хүний амь нас, эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчин, нийгмийн аюулгүй байдалд учруулж болох хор хохирол, үр дагаварыг харгалзан хяналт шалгалтын объектын эрсдэлийг бага, дунд, их хэмжээний гэж ангилна.

4.1.5. Хяналт шалгалтыг төлөвлөхдөө тухайн объектын эрсдэлийн ангиллыг үндэслэх;

5⁴.2. Энэ хуулийн 5⁴.1-д заасан эрсдэлийн ангилалд хамааруулах шалгуур, үзүүлэлтийг Засгийн газар тогтооно.

5⁴.3. Энэ хуулийн 5⁴.2-т заасан шалгуур, үзүүлэлтийг үндэслэн эрсдэлийн ангилалд хамаарах объектын жагсаалт, шалгалтад хамруулах давтамжийн хугацааг мэргэжлийн хяналтын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хяналтын чиглэл бүрээр батална.”

Эрсдэл гэж юу вэ?

- Олон улсын стандарт – ISO 31000 “эрсдэл”-ийг: “Зорилгод тодорхойгүй байдлын үзүүлэх нөлөө” гэж тодорхойлсон байдаг.
- МХЕГ: Аливаа **үйлдвэрлэл, үйлчилгээ** эрхлэх явцад хууль тогтоомж зөрчигдсөнөөс **хүний амьнас, эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчин, нийгмийн аюулгүй байдал**д учруулж болзошгүй сөрөг үр дагавар, үүсэх магадлалыг мэргэжлийн хяналтын байгууллагад хамаарах эрсдэл гэнэ.

ISO 31000: зарчим 1

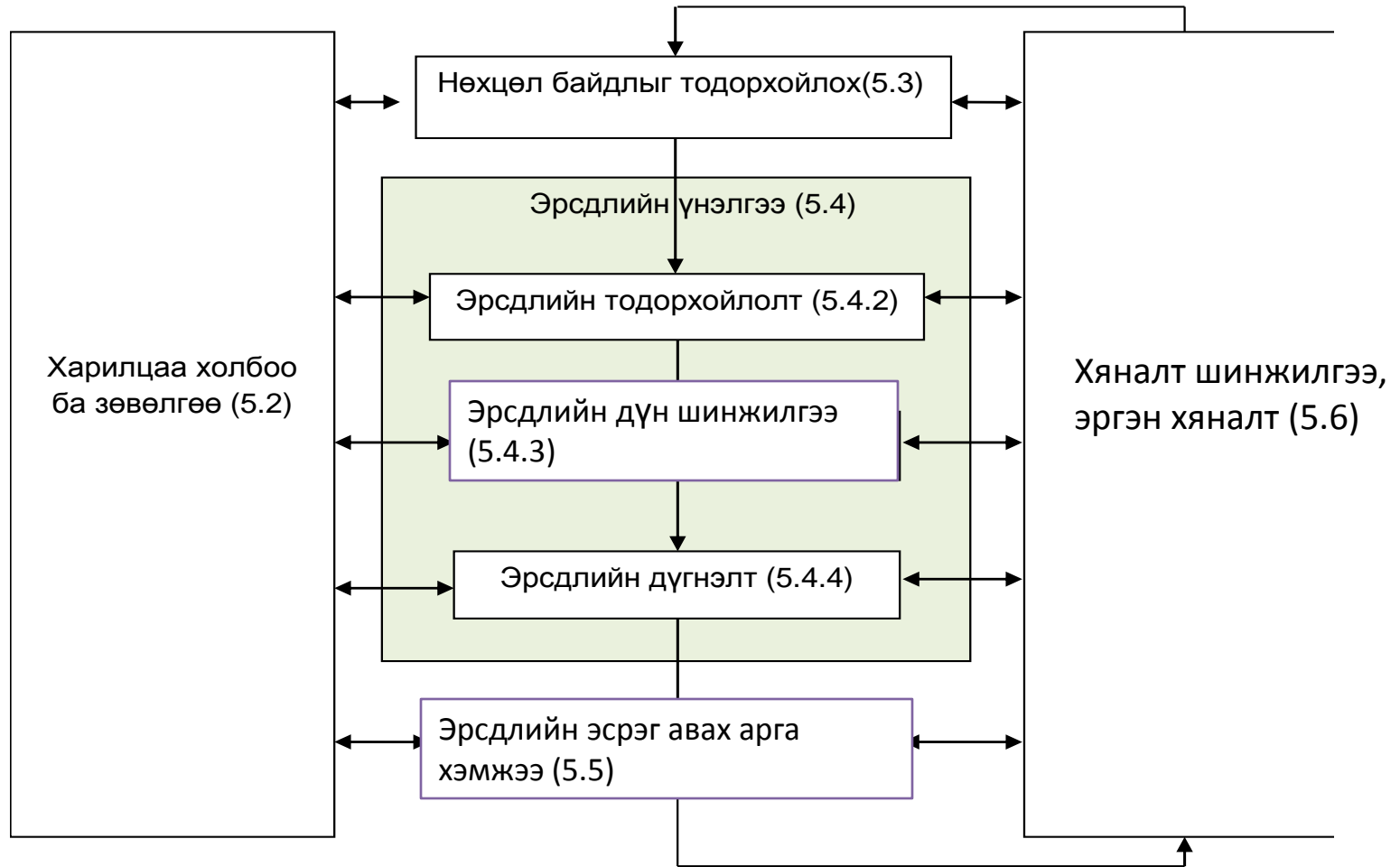
Эрсдлийн удирдлага нь үнэ цэнийг бий болгож, түүнийг хамгаалдаг.

Эрсдлийн удирдлага нь хүний эрүүл мэнд, аюулгүй байдал, хууль тогтоомж ба зохицуулалтын сахин биелүүлэлт, олон нийтэд хүлээн зөвшөөрөгдөх, хүрээлэн буй орчныг хамгаалах, бүтээгдэхүүний чанар, төслийн удирдлага, үйл ажиллагааны үр бүтээмж, засаглал, нэр хүнд зэрэг сэдвийн хүрээнд тавьсан зорилтууддаа хүрэх, гүйцэтгэлийг сайжруулахад хувь нэмэр оруулдаг.

Зарчим 2. Эрсдлийн удирдлагыг тогтолцоо болгон төлөвшүүлэх

Эрсдэлийн үйл явц /The risk process/

Эрсдэлийг хэрхэн тооцдог вэ?

- 11-р сард - бүх объектыг эрсдэлийн шалгуураар
- 12 сард- төлөвлөлт хийдэг
- Эрсдэл ихтэй объектод – хяналтын хуудсаар

Эрсдэлийн шалгуураар үнэлсэн үнэлгээ

Хяналтын хуудсаар үнэлсэн үнэлгээ

дундаж нь - эцсийн эрсдэлийн үнэлгээ

Эрсдэлийн шалгуур

- Үйл ажиллагааны төрөл;
- Хамрах, нөлөөлөх хүмүүсийн тоо;
- Тухайн бизнесийн байгууллагын зөрчлийн түүх

ЯАГААД ЭРСДЭЛ ИХТЭЙ ВЭ?

/геологийн хяналт/

Хайгуулын үе шат	Хайгуулын аргачлал	Тэсэлгээ явуулдаг	Үр дүнгийн тайлан	Анхдагч материал	Өмнө хийсэн хяналт шалгалтын талаарх
244	7	2	175	128	2

ЯАГААД ЭРСДЭЛ ИХТЭЙ ВЭ?

/уул уурхайн хяналт/

ашигт малтмалын ордын

төрөл, тээвэрлэлт, жилд олборлох

хэмжээ,

тэсэлгээний

ажил, үйлчилгээ, мониторингийн

шинжилгээ,

дотоод хяналт,

эвдэрсэн газрын хэмжээ,

аваар устгах төлөвлөлт,

ашигладаг химийн бодисын төрөл,

баяжуулалтын арга,

ЯАГААД ЭРСДЭЛ ИХТЭЙ ВЭ? /байгаль орчны хяналт/

Үйл ажиллагаанаас агаар, ус, хөрсийг
химийн хорт бодисоор бохирдуулж буй
асуудал, бохирдуулагч бодисууд
зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс хэтэрсэн

Яагаад эрсдэл ихтэй вэ?

Ажлын төрөл/гүн, өндөр, хэт халуун

хүйтэн орчинд, илүүдэл чийгтэй орчинд

ажилладаг/, үйлдвэрлэлд химийн бодис, тэсэрч

дэлбэрэх бодис ашигладаг эсэх, химийн

бодис, ууршилт, мананцар, шуугиан, доргион нь

зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс хэтэрсэн эсэх, осол, хурц

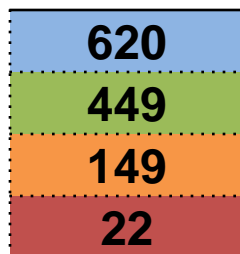
хордлого гарсан

ЭСЭХ

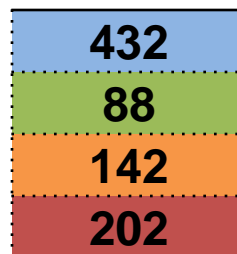

ЭРСДЭЛИЙН ШАЛГУУРААР ҮНЭЛСЭН ҮНЭЛГЭЭ

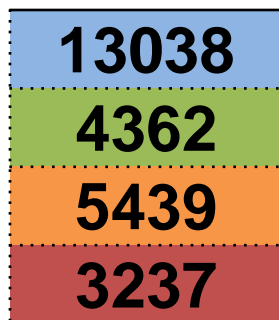
ГЕОЛОГИ

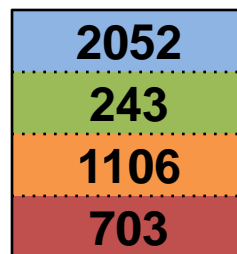
УУЛ УУРХАЙ

БАЙГАЛЬ ОРЧИН

ХӨДӨЛМӨРИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

Яагаад ХЯНАЛТЫН ХУУДАС /checklist/ ШААРДЛАГАТАЙ ВЭ?

Байцаагч бүр өөрийн мэдлэг, туршлаг аар өөр өөр зүйлийг шалгадаг

Хяналтын байгууллагын үйл ажиллагаа ил тод биш

Мэдээлэл болон тохирсон зөвлөгөө авах хэцүү

Бизнес эрхлэгчид хууль тогтоомж, стандарт уудыг тэр бүр мэддэггүй

ЯАГААД ХЯНАЛТЫН ХУУДАС /checklist/ ШААРДЛАГАТАЙ ВЭ?

Зорилго нь: Аж ахуйн нэгж, байгууллагад хийх хяналт шалгалтыг үр дүнтэй болгох, системтэй болгох, ил тод нээлттэй болгох, тухайн объект эрсдэлтэй эсэхийг тодорхойлох,

Хяналт шалгалтыг:

- Ижил шалгуураар хийх
- Нэг аргазүйгээр хийх
- Ижил хугацаанд хийх
- Байгууллага бүрд ижил хандах
- Байцаагч бүрээс адил чадвар шаардах

ХЯНАЛТЫН ХУУДСААР ҮНЭЛСЭН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ДҮН-1

- 2013 он- **геологийн хяналт** 45 объектод шалгалт хийснээс:

эрсдэл бага 29

дунд 14

их 2

Яагаад эрсдэл өндөр үнэлэгдсэн бэ?

Хяналтын хуудсаар шаардлага хангахгүй асуудлууд

- Дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах журам батлуулан мөрдөн ажилладаг-26,7
- Дотоод хяналт шалгалтын нэгж ажилтантай-33,3
- Хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн талбайд археологи, палентлогийн байгууллагаар судалгаа хийлгэсэн-44,4
- Тайланг байгаль орчны хяналтын алба болон тухайн сум дүүргийн ЗД-д хүргүүлсэн-44,4
- Хайгуулын ажилд зарцуулсан зардлын хэмжээг газар дээр нь хэмжин хэмжин шалгаж тогтоосон-51,1

Үргэлжлэл

- Байгаль орчныг хамгаалах талаар хүлээсэн үүргээ биелүүлэх баталгаа балгон холдогдох сум дүүргийн ЗД-ын нээсэн тусгай санд байгаль орчныг хамгаалахад шаардагдах тухайн жилийн зардлын 50 хувьтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгийг шилжүүлсэн-53,3
- Эвдэгдсэн газрыг булах, тэгшлэх, ургамалжуулан нөхөн сэргээдэг-55,6
- Хайгуулын ажлын явцад үүссэн байгаль орчны сөрөг нөлөөллийг тухай бүр бүртгэн байгаль орчныг хамгаалах жилийн төлөвлөгөөнд тусгасан-64,4

ХЯНАЛТЫН ХУУДСААР ҮНЭЛСЭН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ДҮН-2

- 2013 он- **хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын хяналт** 683 объектод шалгалт хийснээс:

эрсдэл бага 246

дунд 208

их 229

Яагаад эрсдэл ихтэй үнэлэгдсэн бэ?

Хяналтын хуудсаар шаардлага хангахгүй асуудлууд

- Эрсдлийн үнэлгээ хийж түүний дагуу арга хэмжээ авсан 17,4
- Хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын менежментийн систем нэвтрүүлсэн 21,7
- Сургалтын дагуу шалгалт авдаг 27,1
- ХАБЭА-н талаар дотоодын хяналт шалгалтыг тогтмол хийж хэвшсэн 34,7
- Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, сургалтын хөтөлбөр нь тухайн байгууллагын ажлын байрны онцлогт нийцсэн 37
- Дотоод хяналт шалгалтыг хариуцах нэгж, ажилтантай 37,3
- Үйлдвэрлэлийн аюултай хүчин зүйлийн үйлчлэл бүхий, эрсдэлтэй ажлын байранд ажиллаж байгаа ажилтанд сургалт зохион байгуулдаг 38,9
- Ажил олгогч ХАБ-ын талаар сургалтад хамрагдсан 39,2

БИЗНЕСИЙН ХУУЛЬ САХИЛТЫГ
НЭМЭГДҮҮЛЭХ УДИРДЛАГЫН
СТРАТЕГИ

Эрсдэлийг бууруулах арга замууд

Хүлээн зөвшөөрөх
(толеранц)

Хуваалцах

Зөөлрүүлэх

Зайлсхийх

Хатуу чанд байдлаар
хэрэгжилтийг хангуулах

Өндөр, дунд, бага эрсдэлтэй
объектуудад үндэслэсэн эрсдэлд
суурилсан арга зүй

Сахин биелүүлэлтийн удирдлагын
стратеги, сахин биелүүлэлтийн түвшинг
эрсдлийн 3 ангилал даяар нэмэгдүүлэх

Зайлшгүй болох эрсдэлийг тогтоож, тухайн эрсдэлийг хэрэхэн
удирдах бэлэн байдлбн төлөвлөгөөтэы ажиллах

Мэдрэмжтэй зохицуулалт

Санаатай зөрчих

Үл тоомсорлох

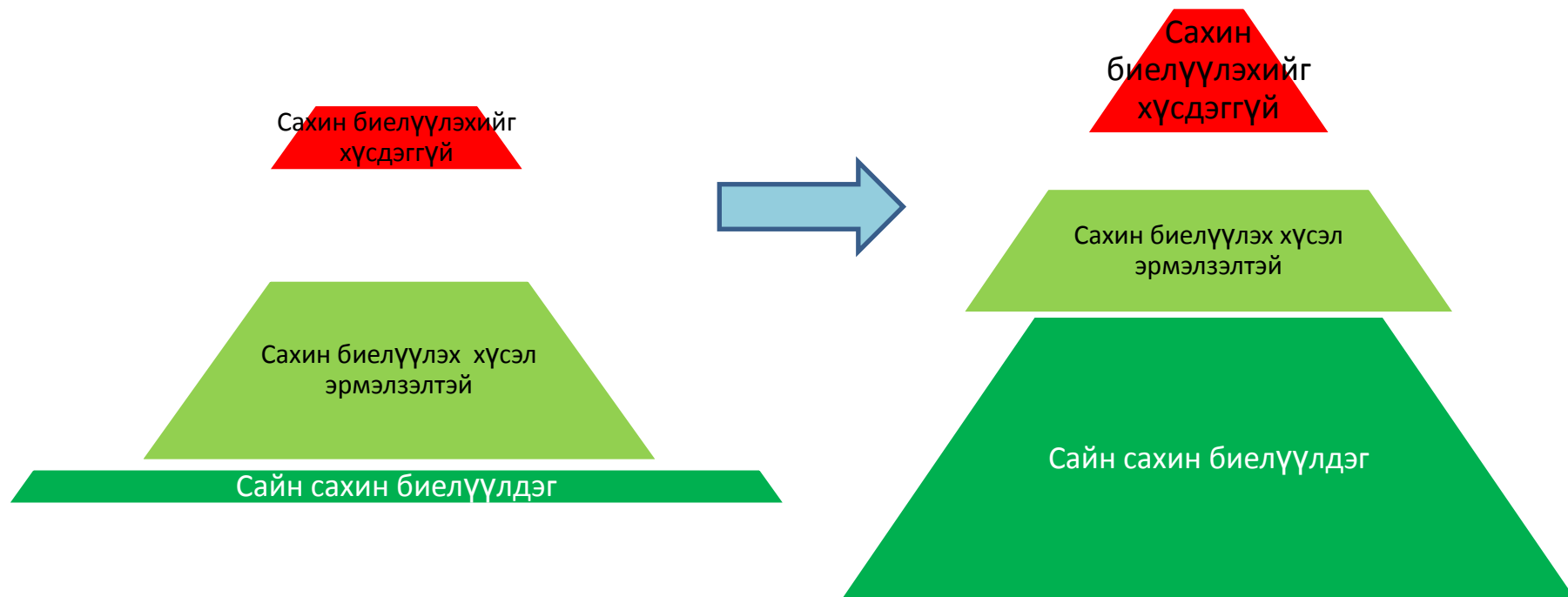
Сахин биелүүлэх хүсэл
эрмэлзэлтэй

Сахин биелүүлэгч

Сахин биелүүлэх байр суурь, хандлагад тохирсон өөр өөр аргачлал, хэрэгсэл хэрэглэх.

Ямар ч аргачлал, хэрэгсэл ашигласан эцсийн зорилго нь: нийт сахин биелүүлэлтийн түвшинг нэмэгдүүлэх явдал.

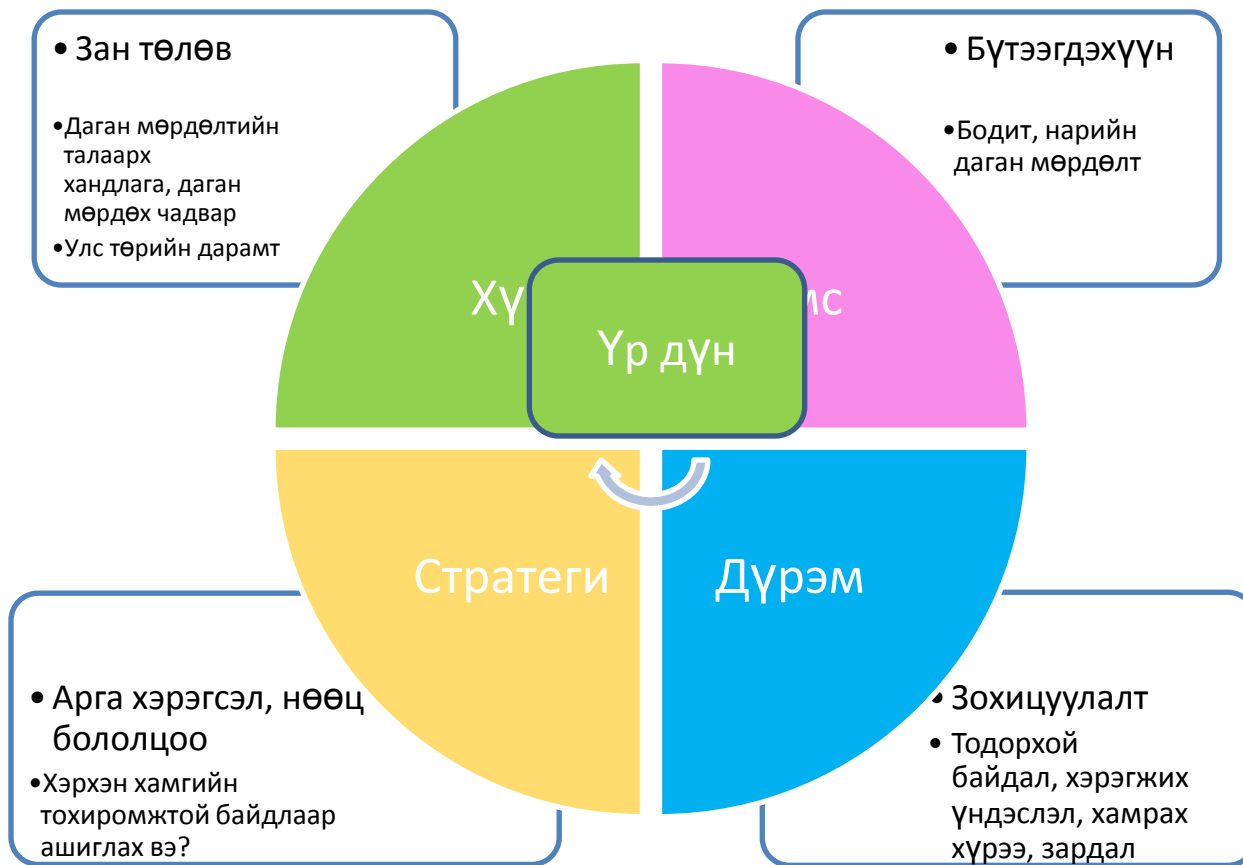
Сахин биелүүлэлтийг нэмэгдүүлэх

САХИН БИЕЛҮҮЛЭХЭД ХҮНДРЭЛ УЧРУУЛДАГ СААД ТОТГОРУУД

- Мэдэхгүй байх – юу хийх ёстойгоо мэдэхгүй байх
- Чадавхи – хийх мэдлэг, чадвар дутмаг
- Сахин биелүүлэлтийн зардал – сахин биелүүлэхэд шаардагдах зардал хэт өндөр
- Өрсөлдөөний давуу тал – бүх өрсөлдөгчдөд адил тэгш үйлчилдэггүй

Сахин биелүүлэлтийн удирдлагын стратегийн бүрдэл хэсгүүд

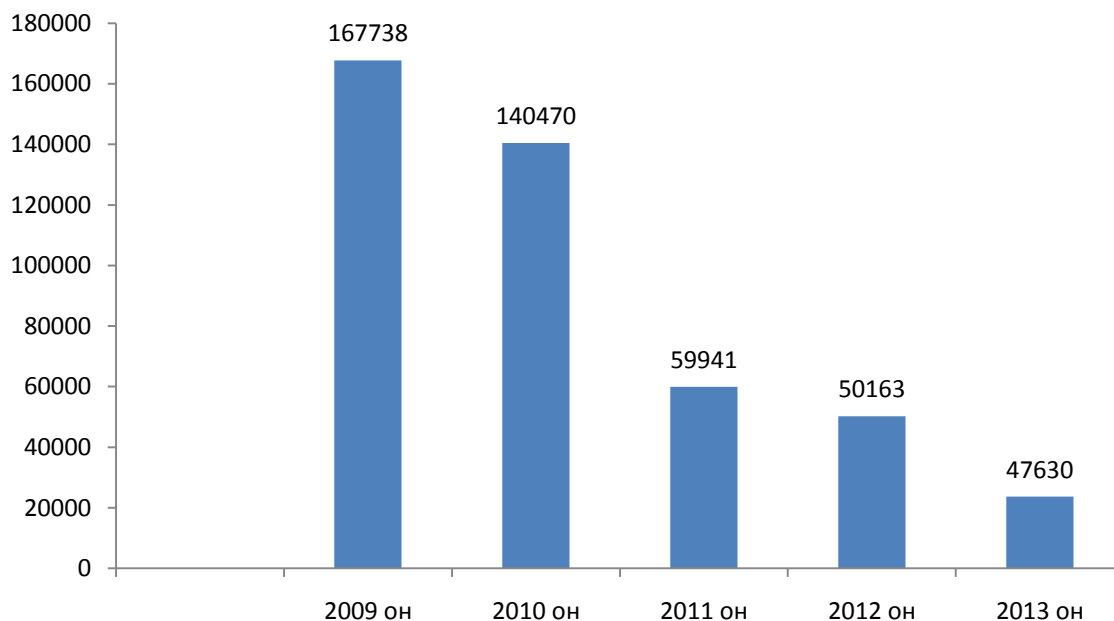

**ЭРСДЭЛД СУУРИЛСАН
ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТЫГ
ХЭРЭГЖҮҮЛСНЭЭР
НИЙГЭМД ХҮРСЭН ҮР ДҮН**

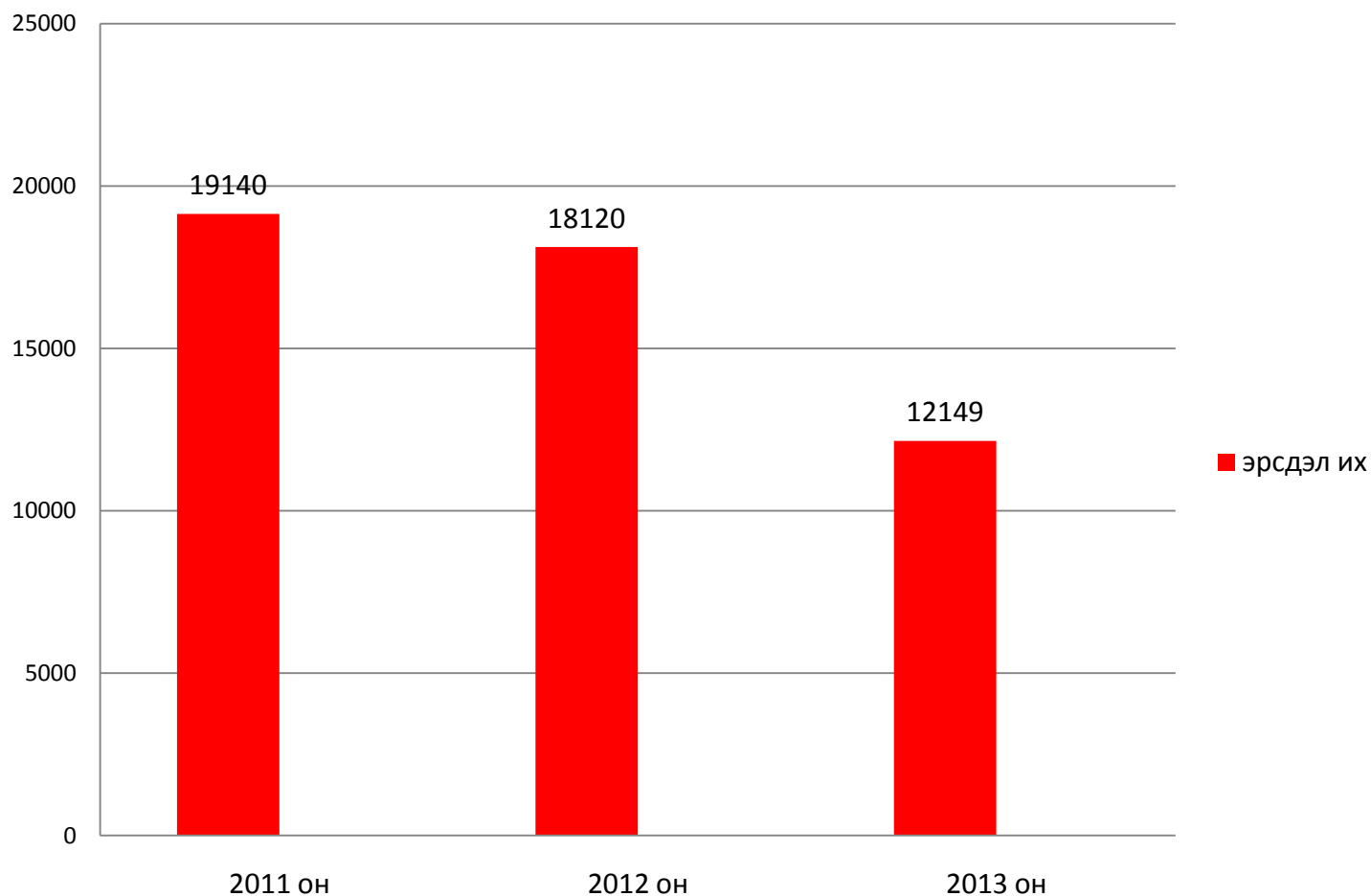
ЭРСДЭЛ, ХЯНАЛТЫН ХУУДАСНЫ НЭГДСЭН САНД ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ ХИЙЖ ЦААШИД АВЧ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ САНАЛЫГ БОЛОВСРУУЛЛАА.

Үр дүн1. 2009 онд хийсэн хяналт шалгалтын тоог
2013 онд хэрэгжүүлсэн хяналт шалгалтын тоотой
харьцуулж үзэхэд 120108 шалгалтаар буурсан

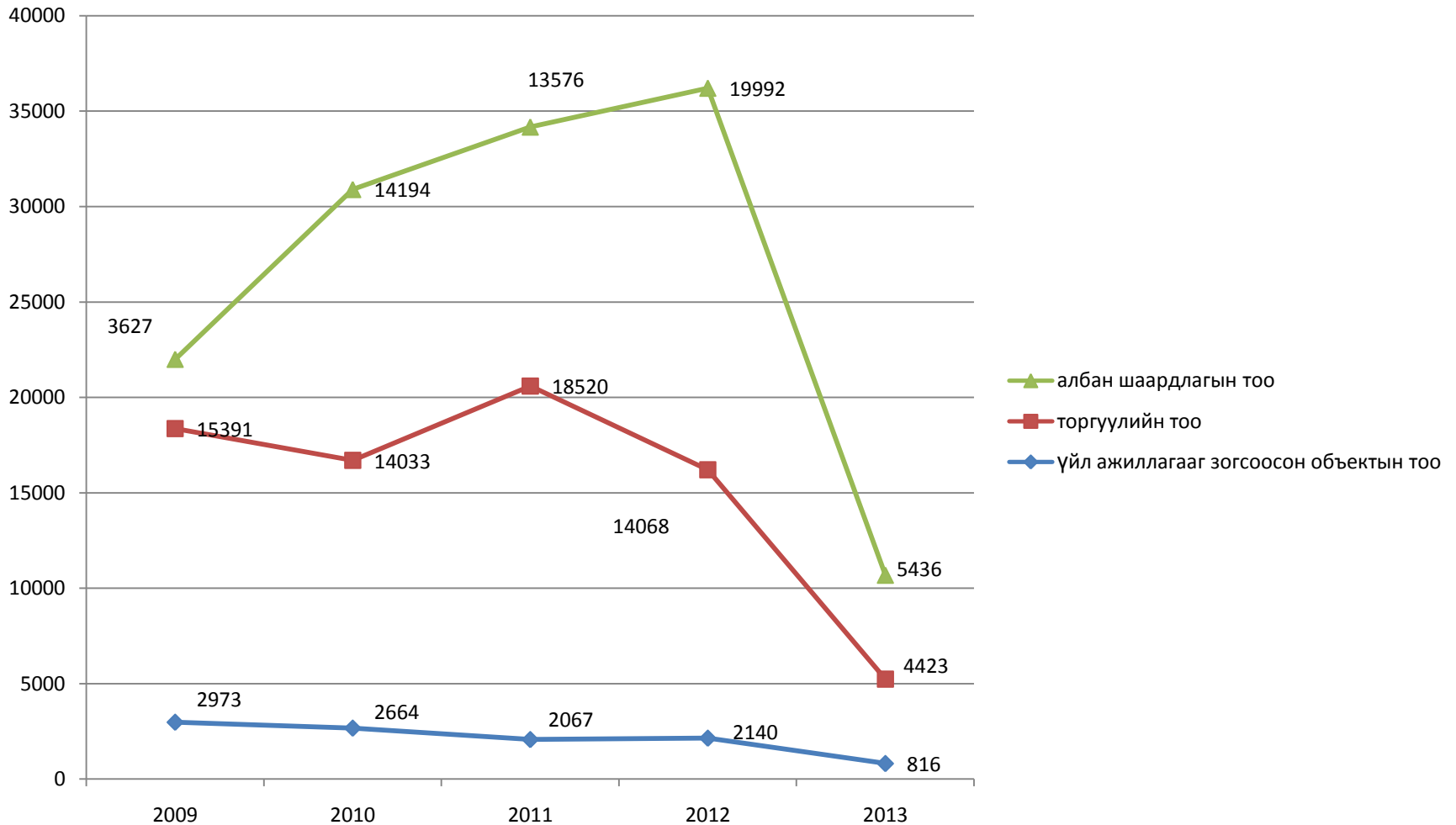
Нийт хяналт шалгалт

Үр дүн 3. 2011, 2012 оны эрсдэлийн үнэлгээтэй харьцуулж үзэхэд хүний амь нас, эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчинд үзүүлж буй сөрөг нөлөөлөл, эрсдэл 6990 объектод буурсан байна.

Үр дүн 12. Мэргэжлийн хяналтын байгууллага нь торгож шийтгэхээс илүүтэй сургах, зөвлөн туслах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлснээр бизнесүүдтэй хамтран эрсдэл, аюулыг бууруулах эхлэл тавигдлаа.

Энэ бүхний эцэст

- ЗӨВЛӨГӨӨ нэмэгдсэн
- Бизнесүүдийн мэдлэг нэмэгдсэн
- Бизнесийг дэмжсэн